

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่ชนบท ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้หลายทฤษฎีซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปทีละทฤษฎี

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดยุทธวิธีในการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจ

ร.ต.อ.ชูชัย ชุนคลังมีวน และ ธวัชชัย อาทรธรรสุข (2527) ได้กล่าวถึงยุทธวิธีในการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจไว้หลายยุทธวิธี พร้อมทั้งได้ทำการวิเคราะห์ความเป็นไปของยุทธวิธีพอสรุปได้ ดังนี้

1) การเพิ่มกำลังสายตรวจเดินเท้า

โดยมีหลักการยุทธวิธี คือ การเพิ่มกำลังตำรวจเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นสายตรวจเดินเท้า ตรวจตราตามท้องถนนในย่าน หรือบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมาหนาแน่น ทั้งนี้เพื่อตรวจตราป้องกันอาชญากรรมที่เกิดตามท้องถนน และที่เกิดตามที่สาธารณะ เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ คัดช่องย่องเบา เป็นต้น วิธีการปฏิบัติก็โดยกำหนดเขตตรวจและจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดละ 2-4 คน เดินตรวจตราในบริเวณเขตตรวจที่กำหนดขึ้น ซึ่งยุทธวิธีสายตรวจเดินเท้า เป็นมาตรการหนึ่งที่กรมตำรวจได้นำมาใช้ปฏิบัติเพื่อป้องกันอาชญากรรมเป็นเวลานานมาแล้ว และขณะนี้ก็ยังใช้อยู่ ซึ่งยุทธวิธีสายตรวจเดินเท้ามีความเหมาะสมกับสภาพของบ้านเมือง เนื่องจากการจัดสายตรวจที่สามัญที่สุด เพียงแต่มีตัวบุคคล เครื่องมือสื่อสารและอาวุธ ก็สามารถออกปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที มีความใกล้ชิดกับประชาชน เป็นการสร้างความอบอุ่นใจให้กับประชาชนที่พบเห็น และ

สามารถทำความรู้จักบุคคลหรือรู้ตัวบุคคลที่อยู่ในเขตตรวจนั้นด้วย สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนได้โดยง่าย สามารถเข้าตรวจตราในตรอกซอยที่คับแคบ ซึ่งสาย-ตรวจรถยนต์และรถจักรยานยนต์ไม่สามารถเข้าตรวจตราได้ ซึ่งเป็นการตัดช่องโอกาสของคนร้ายในการประกอบอาชญากรรม รวมทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐ เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายอย่างอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งเป็นการเหมาะสมกับสภาพของเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่ยุทธวิธีนี้ก็มีข้อจำกัด คือสายตรวจเดินเท้า ต้องอาศัยสมรรถภาพทางร่างกายของสายตรวจเป็นหลัก จะต้องกำหนดพื้นที่การตรวจให้เหมาะสมกับการเดินตรวจตรา และหากเกิดคดีขึ้นในเขตที่ตรวจนั้น ถ้าหากคนร้ายใช้ยานพาหนะในการประกอบอาชญากรรม สายตรวจเดินเท้าไม่สามารถที่จะติดตามได้ทันที อีกทั้งการเดินตรวจตราของสายตรวจเดินเท้า ไม่ว่าจะไป ณ ที่ใด จะเป็นที่สังเกตของคนร้ายได้โดยง่าย

2) การเพิ่มกำลังสายตรวจรถยนต์

โดยมีหลักการของยุทธวิธีคือ การจัดรถยนต์ที่มีเครื่องหมาย ซึ่งแสดงว่าเป็นรถยนต์สายตรวจตำรวจ พร้อมติดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการตรวจ เช่น เครื่องมือสื่อสาร สัญญาณไฟวับวาบ เป็นต้น ออกตรวจตราในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งยุทธวิธีสายตรวจรถยนต์ตรวจตำรวจได้นำมาใช้เป็นหลักในการจัดสายตรวจประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะในหน่วยตำรวจที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกหน่วย เช่น สถานีตำรวจจะขาดเสียมิได้ ซึ่งสายตรวจประเภทนี้ ทั้งนี้เพราะสายตรวจรถยนต์มีประโยชน์อย่างกว้างขวาง ในการตรวจตราป้องกันอาชญากรรม เนื่องจากสามารถตรวจตราป้องกันอาชญากรรมครอบคลุมเขตพื้นที่ได้กว้างขวางกว่าสายตรวจประเภทอื่น สามารถออกตรวจตราได้ทุกสภาพอากาศ สามารถติดต่อสื่อสารกับศูนย์วิทยุได้ตลอดเวลา แม้จะอยู่ห่างไกลสามารถทราบข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ตรวจได้โดยตลอด สามารถติดหรือนำอุปกรณ์การตรวจพิเศษ ติดรถไปได้หลายประเภท เช่น อาวุธปืนกลมือ สปอร์ตไลท์ กระบอง สัญญาณวับวาบ เป็นต้น สามารถสกัดจับและติดตามคนร้ายที่ประกอบอาชญากรรม โดยใช้ยานพาหนะได้โดยรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ความปลอดภัยของตำรวจสายตรวจมีค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยจากการต่อสู้กับ

คนร้าย หรือจากการเกิดอุบัติเหตุกับขบวนบนท้องถนนความเห็นเห็น้อยในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีน้อย และประชาชนพบเห็นได้ง่ายและทราบได้ทันทีว่า รถสายตรวจกำลังปฏิบัติหน้าที่ จึงเท่ากับมีการตรวจเช็ค โดยประชาชนไปในตัว ทำให้ประชาชนมีความอบอุ่นใจ หากเกิดเหตุขึ้น ประชาชนก็สามารถที่จะร้องขอความช่วยเหลือได้ทันทีโดยไม่ต้องไปแจ้งความที่สถานีตำรวจก่อน ซึ่งการตอบสนองโดยฉับพลันของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจจะสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน ปัญหาหรือข้อจำกัดบางประการอันเกิดแก่สายตรวจประเภทนี้ อาทิเช่น สำหรับในเมืองใหญ่ๆ มีปัญหาด้านการจราจรติดขัด ในบางเส้นทางซึ่งเป็นตรอกซอยแคบ ๆ รถยนต์สายตรวจไม่สามารถจะเข้าได้จึงจะต้องใช้ขบวนประมาณค่อนข้างมาก ในการจัดสายตรวจประเภทนี้ อีกทั้งในขณะที่สายตรวจรถยนต์เคลื่อนตัวไป คนร้ายสามารถสังเกตเห็นได้ง่ายและอาจประมาณการความถี่ในการตรวจผ่านของสายตรวจรถยนต์ได้ เป็นเหตุให้คนร้ายใช้ช่วงเวลาที่ปลอดสายตรวจประกอบอาชญากรรมขึ้นได้

3) ยุทธวิธีการจัดทีมงานตำรวจ

โดยมีหลักการของยุทธวิธี คือ เป็นการจัดทีมตำรวจ ซึ่งแต่ละทีมจะมีกำลังตำรวจ 8-10 นาย รับผิดชอบเดินตรวจตราไปตามถนน ตรอกซอยในหมู่บ้านหรือชุมชนซึ่งอยู่ภายในเขตตรวจของตน โดยมีจุดประสงค์เพื่อบริการชุมชน สอดส่องตรวจตราคนร้ายให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ให้ข้อมูลคนร้ายต่อประชาชน และสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน หากพบการกระทำผิดก็จับกุมส่งสถานีตำรวจ การกระทำได้กล่าวมุ่งหวังเพื่อได้รับความร่วมมือจากประชาชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนในชุมชน ซึ่งแนวความคิดของยุทธวิธีนี้ดีมาก เพราะเป็นการดึงประชาชนมาเป็นพวกตำรวจ ทำให้หูตาของตำรวจกว้างขวางขึ้น ในขณะเดียวกันช่วยให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ ของคนร้าย ก่อให้เกิดคุณประโยชน์คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนในชุมชน ทีมงานตำรวจ สามารถสอดส่องตรวจตราดูแลได้ทั่วถึงและละเอียดถี่ถ้วน การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลคนร้าย เช่น แผนประทุษกรรมของคนร้าย ทำให้ประชาชนสามารถที่จะหาทางป้องกันจุดอ่อนของตนมิให้คนร้ายมีโอกาประกอบอาชญากรรมได้โดยง่าย เมื่อชุมชนหรือหมู่บ้านใดมีการก่อ

อาชญากรรมขึ้นมาก ทีมงานตำรวจก็จะเข้าไปตรวจตราดูแลได้ทันที จะช่วยให้ความสงบเกิดขึ้นในชุมชนรวดเร็ว ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมาก

แต่มีข้อที่ควรคำนึงถึงเมื่อนำยุทธวิธีนี้มาใช้ก็คือตำรวจที่จะร่วมในทีมงานตำรวจจะต้องคัดเลือกเฉพาะบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี จึงจะเป็นประโยชน์ การที่มีข้อจำกัดด้านกำลังพล ทำให้จัดทีมงานตำรวจได้น้อยชุด การที่จะให้ยุทธวิธีนี้ประสบความสำเร็จ ทีมงานตำรวจจะต้องมีความรู้ความสามารถสูง และใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การบรรยายสาธิต การแจกเอกสารมาช่วยในบางกรณี การจัดทีมงานตำรวจตามแนวความคิดนี้ ในหน่วยตำรวจของไทยยังไม่เคยมีการนำมาใช้อย่างจริงจัง การที่จะเริ่มสร้างทีมงานขึ้นมาใหม่จึงต้องใช้เวลาพอสมควร เพราะจะต้องมีการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมแล้วทำการฝึกอบรม เพื่อให้ได้ทีมงานที่มีคุณภาพ และอาจมีปัญหาด้านตัววิทยากรที่มีความรู้ความสามารถทางยุทธวิธีนี้ ที่จะทำการฝึกอบรมด้วย

4) โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย

โดยมีหลักการของยุทธวิธี คือ เน้นให้ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเดียวกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ถือว่าประชาชนทุกคนมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อตำรวจ ที่จะช่วยเป็นหูเป็นตาป้องกันอาชญากรรม โดยการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมให้กรมตำรวจและเพื่อนบ้านทราบ ขั้นแรกของการดำเนินงาน ตำรวจจะวางแผนให้ความรู้ด้านอาชญากรรมและวิธีป้องกันให้กับประชาชน หลังจากนั้นสมาชิกในชุมชนจะช่วยกันสังเกตสอดส่องพฤติกรรมที่น่าสงสัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือยานพาหนะ และแจ้งพฤติกรรมที่น่าสงสัยนั้น ให้สมาชิกในชุมชนและตำรวจทราบ การดำเนินการตามยุทธวิธีนี้จะมีหัวหน้าชุมชนเป็นผู้คอยประสานงาน ระหว่างสมาชิกด้วยกันและกับตำรวจ ซึ่งจุดสำคัญของยุทธวิธีนี้อยู่ที่การเน้นให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเดียวกัน รวมกลุ่มกันเป็นสมาชิกของชุมชน เพื่อร่วมมือกันในการสอดส่องพฤติกรรมที่น่าสงสัยต่าง ๆ แล้วแจ้งให้สมาชิกด้วยกันและตำรวจทราบ จะได้หาวิธีการป้องกันที่อาจมีขึ้นในโอกาสแรก ความสำเร็จของโครงการนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ คือ ทำให้ประชาชนทราบบทบาทของตนว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยป้องกันอาชญากรรม เป็นการขจัดทัศนคติที่ว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

เป็นเรื่องของตำรวจ ประชาชนไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้หมดสิ้นไป ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยกันเอง และระหว่างสมาชิกในชุมชนกับตำรวจ

ในส่วนที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินยุทธวิธีนี้ คือ ปัญหาที่ว่า จะอย่างไรจึงจะให้ประชาชนร่วมมือกันสอดส่องพฤติกรรมที่น่าสงสัย และเตือนภัยให้บ้านและตำรวจทราบ อีกทั้งความร่วมมือนี้จะต้องไม่มีระยะเวลาสิ้นสุด แต่สรุปว่า แนวความคิดของยุทธวิธีนี้ ตรงเป้าหมายที่สุดในการป้องกันอาชญากรรม แต่ในสภาพของสังคมไทย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันต่อปัญหาต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งปัญหาอาชญากรรมเช่นนี้ จึงเป็นการค่อนข้างยากที่จะนำยุทธวิธีนี้ มาใช้อย่างได้ผลเต็มที่ แต่เชื่อว่าความสำเร็จของยุทธวิธีนี้จะลดลงไปเสียทีเดียว เพราะถ้าทีมงานตำรวจเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์อย่างเต็มความสามารถแล้ว ไม่เป็นการยากเลยสำหรับการนำยุทธวิธีนี้มาใช้ให้ได้ผล

5) โครงการสายตรวจประชาชน

โดยมีหลักการของยุทธวิธีคือ แต่ละชุมชนหรือหมู่บ้าน จัดทีมอาสาสมัครจากสมาชิกในชุมชนนั้น หมุนเวียนกันทำหน้าที่ตรวจตราภายในชุมชนหรือหมู่บ้าน หากพบบุคคลหรือสิ่งผิดปกติก็แจ้งข้อมูลเบื้องต้นให้ตำรวจและกระจายข่าวให้สมาชิกในชุมชนทราบ เป็นการสร้างชุมชนหรือหมู่บ้านให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อยู่ในชุมชนด้วยกัน นอกจากตรวจตราป้องกันอาชญากรรมแล้ว ยังมีหน้าที่ตรวจดูแลวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปาว่าอยู่ในสภาพใช้งานได้หรือไม่ ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ คือ ไม่จำเป็นต้องตรวจตลอดคืน แต่จะตรวจตราเป็นครั้งคราวและคอยสังเกตสิ่งผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วแจ้งตำรวจและสมาชิกชุมชนทราบเท่านั้น และในการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครจะต้องเสียสละแรงกายและอุปกรณ์ในการปฏิบัติของตนเองเพื่อชุมชนส่วนรวมด้วย แต่ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการยุทธวิธีนี้พิจารณาแล้วจะมีมาก เพราะยุทธวิธีสายตรวจประชาชน ต้องอาศัยความเสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ของอาสาสมัครเองเป็นหลัก เพื่อใช้ในการตรวจตรา เช่น ต้องออกตรวจตราด้วยตนเอง ต้องใช้รถยนต์และน้ำมันของตนเองเป็นต้น จึงเป็นการเพิ่มภาระให้กับสมาชิก ถ้าไม่มีการเสียสละและไม่

จิตสำนึก ร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและเพื่อนบ้านแล้ว เป็นการยากที่จะได้รับความร่วมมือที่จะมาเป็นอาสาสมัครได้

6) หน่วยต่อต้านอาชญากรรมโดยใช้ยุทธวิธีนกต้อ

โดยมีหลักการของยุทธวิธี คือ การจัดชุดตำรวจนอกเครื่องแบบ 2 ชุด ชุดแรกกำลัง 1 - 2 นาย ทำหน้าที่เป็นชุดนกต้อ (DECOY) อีกชุดหนึ่งกำลัง 3 - 4 นาย เป็นชุดสนับสนุน สังเกตการณ์คุ้มครองนกต้อและเข้าร่วมกับนกต้อในการจับกุมคนร้าย วิธี การของยุทธวิธีนี้ ก็โดยการให้ชุดนกต้อปลอมตัวให้เข้าไปกับ ประชาชนที่อยู่ในสถานที่ เป้าหมายนั้น แล้วเข้าคลุกคลีกับคนร้ายที่เป็นเป้า ส่วนชุดสนับสนุนนั้นก็ต้องแต่งกายให้ เหมือน ๆ กับประชาชนที่อยู่ในย่านนั้นคอยสังเกตติดตามความเคลื่อนไหวของเป้าและ ชุดนกต้อ เมื่อคนร้ายที่เป็นเป้ากระทำผิดหรืออยู่ในโอกาสที่จะจับกุมได้โดยง่ายแล้ว ชุด นกต้อจะทำการจับกุมโดยมีชุดสนับสนุนเข้าช่วยเหลือในการจับกุมด้วย ซึ่งยุทธวิธีนี้ถ้า จะพิจารณาโดยละเอียดแล้วก็คือการจัดชุดสืบสวนนอกเครื่องแบบของหน่วยตำรวจไทย เช่น หน่วยสืบสวนประจำสถานีตำรวจ เป็นต้น แต่ลักษณะการจัดชุดของหน่วยตำรวจที่ กล่าวมามีได้แบ่งแยกเป็นชุดนกต้อและชุดสนับสนุนโดยเด็ดขาดชัดเจน จะจัดเป็นชุด ปฏิบัติการเป็นชุด ๆ ไป การใช้ยุทธวิธีนกต้อจะใช้เป็นบางกรณี โดยเฉพาะในกรณีที่เป็น คดีที่ยากต่อการสืบสวนจับกุม

สรุปยุทธวิธีในการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจยุทธวิธีต่าง ๆ ที่ได้ เสนอไว้เพื่อนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม และได้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแต่ละ ยุทธวิธีมาตั้งแต่ต้นนั้น สรุปได้ว่า ยุทธวิธีที่มีความเป็นไปได้ในระดับสูงในการนำมา ใช้ก็คือ ยุทธวิธีสายตรวจเดินเท้า สายตรวจจรยนต์ หน่วยตำรวจด้านอาชญากรรมโดยใช้ ยุทธวิธีนกต้อ ยุทธวิธีที่มีความเป็นไปได้ในระดับกลางคือ ยุทธวิธีการจัดทีมงานตำรวจ โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย ส่วนยุทธวิธีสายตรวจประชาชนนั้น มีความเป็นไปได้ค่อนข้างน้อย แต่การจะนำยุทธวิธีต่าง ๆ มาใช้ได้ผลตรงตามเป้าหมายของแต่ละยุทธวิธีนั้น จะต้องมีการปรับยุทธวิธีเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของหน่วยปฏิบัติและสภาพของสังคม ไทย และแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นในการดำเนินยุทธวิธี และปัจจัยที่

สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงและนำมาพิจารณาประกอบด้วยก็คือ ความพร้อมของกำลังตำรวจซึ่งเป็นผู้ดำเนินการตามยุทธวิธี จะต้องมีการกำลังพลเพียงพอ และเป็นกำลังพลที่มีคุณภาพ คือ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ และคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง การจะทำให้กำลังตำรวจมีคุณภาพตามหลักการที่กล่าวมานั้น นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ เพราะที่ตำรวจถูกโจมตีอยู่ทุกวันนี้ว่าไม่มีสมรรถภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้สงบลงได้และไม่ให้การคุ้มครองสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างจริงจังนั้น ก็เนื่องมาจากกำลังตำรวจขาดคุณภาพ ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อเป็นเช่นนี้การที่จะนำยุทธวิธีต่าง ๆ ไปใช้เพื่อป้องกันอาชญากรรมให้ได้ผลนั้น จึงต้องทำการปรับปรุงคุณภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียก่อน โดยใช้เทคนิควิธีการตามหลักการบริหารงานบุคคล ก็จะต้องมีการคัดเลือกบุคคล ทำการฝึกอบรม ทำการทดสอบ และติดตามประเมินผล เพื่อให้ได้ตำรวจที่มีคุณภาพสำหรับรองรับการปฏิบัติตามยุทธวิธี ความพร้อมด้านคุณภาพของตำรวจจะทำให้การดำเนินยุทธวิธีเพื่อป้องกันอาชญากรรมบรรลุเป้าหมาย

2.1.2 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน

ประเสริฐ เมฆมณี (2519) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนตามความเข้าใจโดยทั่วไปได้แก่การแสดงออกซึ่งท่าทีทัศนคติสนองตอบอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้ มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างใกล้ชิด การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจภายใต้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนนับเป็นมาตรการการป้องกันอาชญากรรม และการแก้ไขปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ ในสังคมที่มีผลดีต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่งยวด เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งการติดต่อแสวงหาข่าวสาร และความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ

2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาชีพ ให้อยู่ในสถานะที่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเสมอภาพ ยุติธรรม ตามหลักกฎหมายอย่างเต็มภาคภูมิ

3. เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงบทบาท และความสำคัญของตำรวจในฐานะเป็นสถาบันควบคุมสังคมที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง

4. เพื่อเป็นอุปกรณ์ส่งเสริมเอื้ออำนวยให้ตำรวจ และผู้นำท้องถิ่นมีความเข้าใจถึงลักษณะสาเหตุที่มาแห่งปัญหาสังคม รวมทั้งการใช้ดุลยพินิจหลักเหตุผลพิจารณาแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความสุขุมรอบคอบ ถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์

5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ประสานงานการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างใกล้ชิด ระหว่างตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และประชาชน รวมตลอดถึงหน่วยงานแขนงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพร้อมเพรียงกัน

ประเสริฐ เมฆมณี (2519) ยังได้ให้ทัศนคติที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับตำรวจว่า ภาพพจน์ของตำรวจและภาพพจน์ของประชาชนที่มีต่อกันนั้นเปรียบเสมือนหนึ่งคนละด้านของเหรียญ ซึ่งทัศนคติของประชาชนต่อตำรวจมีสาระแก่การวิจารณ์ได้แก่

1. การพิจารณาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ ในฐานะที่ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมความสงบเรียบร้อย เพื่อพิทักษ์สันติสุขแก่ประชาชน แต่ในขณะที่เดียวกันประชาชนมีความรู้สึกผิดหวัง หวาดเกรงภัยจากการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต

2. การพิจารณาปัญหาการรับแจ้งความของตำรวจ ได้แก่ การละเลย เพิกเฉยในกรณีที่ประชาชนไปแจ้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้รับการสนองตอบจากตำรวจโดยฉับพลันทันท่วงทีเท่าที่ควร

3. การพิจารณาจากปัญหาการปฏิบัติหน้าที่มิชอบของตำรวจ เช่น การเบียดเบียน รีดไถประชาชน การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบ การแสดงพฤติกรรมเป็นการกดขี่ข่มเหงรังแกประชาชน

4. การพิจารณาปัญหาสภาพอาชญากรรมกับประสิทธิผลของตำรวจ โดยสภาพอาชญากรรมในสังคมปัจจุบันมีสถิติแนวโน้มสูงขึ้น

5. การพิจารณาปัญหาการควบคุมและป้องกันการก่อความวุ่นวายในสังคมความเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อนของประชาชน ต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามผู้ก่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นผลให้บุคคลเหล่านั้นไม่พอใจตำรวจ อันเป็นสาเหตุเชื่อมโยงนำไปสู่ ปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกินขอบเขตกับการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยด้วยความยุติธรรมของตำรวจ

6. การพิจารณาปัญหาการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของตำรวจ เพื่อให้ประชาชนได้ยอมรับและตระหนักถึงความยากลำบาก ปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องแห่งการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดครุภัณฑ์ และชักจูงให้ประชาชนซึ่งต่อการปฏิบัติงานของตำรวจจนถึงขั้นเสริมสร้างมดีให้มหาชนร่วมป้องกันอาชญากรรม และป้องกันความวุ่นวายไร้ปัทธานความประพฤติของชุมชนที่เป็นอยู่ในสังคม

ทัศนคติของตำรวจที่มีต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

1. การพิจารณาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชน ในแง่สังคมวิทยาเป็นการพิจารณาเฉพาะกรณี บทบาทของตำรวจทางสังคม และภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจ ซึ่งมีขอบเขตปฏิบัติการอย่างกว้างขวางรอบด้าน

2. การพิจารณาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชน ในแง่จิตวิทยาตำรวจส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ขาดหลักประกันในสังคมทั้งที่เป็นงานที่เสี่ยงต่อชีวิตมีความตรากตรำเคร่งเครียด จึงมักจะมีปัญหาทางจิตวิทยา

3. การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน ในแง่ภาพพจน์ตำรวจกับการบริการที่ก่อให้เกิดความประทับใจ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ให้สูญเสียน้อยที่สุด แต่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. หลักความเห็นอกเห็นใจ เมตตาสงสารของตำรวจต่อความทุกข์ยากของประชาชน ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพเรียบร้อย แสดงความรู้สึกเป็นกันเอง ให้บริการสนองตอบด้วยความรวดเร็ว เห็นอกเห็นใจเมตตาสงสารในความทุกข์ของผู้อื่น

การแสวงหาความร่วมมือระหว่างประชาชนและตำรวจ

ในการปฏิบัติภารกิจของตำรวจนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและพฤติกรรมของประชาชนซึ่งรวมกันเรียกว่า ชุมชน เป็นหลัก ดังนั้นความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนหรือชุมชนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับตำรวจ แม้จะมีกำลังพลมากมายปานใด มีอาวุธ และเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมมูลปานใดก็ตาม หากปราศจากความร่วมมือของประชาชนแล้ว ความพยายามทั้งหมดของตำรวจก็แทบจะไร้ผล

นอกจากนั้น ยังได้กล่าวไว้อีกว่า ความรับผิดชอบของตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หากประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชนเรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองให้พ้นจากการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ประชาชนช่วยแจ้งข่าว หรือเบาะแสของคนร้ายหรือการมาให้ถ้อยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาลแล้วงานของตำรวจก็จะง่ายขึ้น มีความยุ่งยากน้อยลง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กรมตำรวจ (2526) ได้กล่าวไว้ว่า อาชญากรรมเปรียบเหมือนโรคภัยอันน่าสะพรึงกลัวที่คอยรุกรานแพร่เชื้อ เป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อสังคม ฉะนั้นจึงมิได้นิ่งนอนใจ พยายามปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานให้รัดกุม คล่องตัว และทันสมัยยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อสนองความต้องการของประชาชนได้ทั่วถึง และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ขณะเดียวกันพยายามพัฒนาข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านความรู้ความสามารถในหน้าที่กว่าที่เป็นอยู่ ด้วยเหตุนี้กรมตำรวจจึงดำเนินการไปแล้วหลายด้าน เช่น ได้ขยายกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเดินเท้าเข้าไปในที่ต่าง ๆ ให้มากขึ้น และได้จัดตั้งเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการพิเศษขึ้น โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบ และบังคับบัญชาของกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อใช้ในการปราบปรามอาชญากรรม การก่อการร้ายในเมืองทุกรูปแบบ การลอบสังหาร ลอบวางระเบิด ก่อวินาศกรรม ลักพาตัว ยึดตัวประกัน จี้อากาศยาน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ตลอดจนใช้เป็นชุดอารักขาบุคคลสำคัญด้วย

กล่าวโดยสรุป ในการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลโดยสิ้นเชิง จะอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียวคงจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อจำนวนประชากรไทยที่นับวันจะทวีจำนวนมากขึ้น ดังนั้นในการปฏิบัติงานการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพและมีสัมฤทธิ์ผล จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งในการลดอาชญากรรมเพื่อนำไปสู่การบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ชนในชาติสืบไป

กรมตำรวจ (2535) ได้กล่าวถึงการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนไว้ว่า บทบาทของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้กำหนดนโยบายมุ่งจะปฏิบัติการเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมให้ได้ผลอย่างจริงจังและรวดเร็วด้วยการเน้นมาตรการด้านการป้องกันเป็นหลักและสนับสนุนด้วยมาตรการด้านปราบปรามซึ่งกระทำควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง และให้มีการขยายผลการปฏิบัติออกไปไม่หยุดยั้ง กับทั้งมุ่งจะแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติและมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของกรมตำรวจให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว กองบัญชาการตำรวจนครบาลจึงได้จัดโครงการชุมชนสัมพันธ์ขึ้น เพื่อสนับสนุนมาตรการการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมโดยอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชน รวมโครงการต่าง ๆ 5 โครงการด้วยกันคือ 1) สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม 2) โครงการเยาวชนสัมพันธ์ 3) โครงการลูกเสือจราจร 4) โครงการอาสาจราจร 5) โครงการให้ความรู้ประชาชน

มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น (2518) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมไว้ ดังนี้คือ

1. ในหน้าที่ของตำรวจโดยตรง ได้แก่

1.1 การจัดสายตรวจออกตรวจท้องที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และสืบสวนจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดในเขตพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น สายตรวจเดินเท้า สายตรวจรถจักรยานยนต์ สายตรวจรถยนต์ เป็นต้น

1.2 การจัดสายตรวจร่วมหรือสายตรวจผสม ระหว่างเขตพื้นที่หรือท้องที่ที่อยู่ติดกัน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและสืบสวนจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดระหว่างสองท้องที่หรือมากกว่านั้น

1.3 การจัดหน่วยสืบสวนหรือทีมสืบสวน เพื่อสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด เช่น แหล่งการพนัน ชุมโจร แก๊งคนร้าย แหล่งลักทรัพย์หรือรับของโจร มือปืนรับจ้าง เป็นต้น

1.4 จัดตั้งหน่วยปราบปรามเฉพาะกิจ เพื่อดำเนินการสืบสวนปราบปรามการกระทำความผิดที่มีขึ้นอย่างชุกชุมในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยใช้กำลังตำรวจของหน่วยหลายท้องที่ผสมกันจนกว่าภารกิจจะเสร็จสิ้น หรือเหตุการณ์จะคลี่คลายลง

1.5 การจัดระดมกำลังตำรวจกวาดล้างในเขตพื้นที่เป็นครั้งคราว ตามความเหมาะสม

1.6 การเสริมสร้างกำลังใจและขวัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการให้หลักประกันอย่างเพียงพอเมื่อถูกกลั่นแกล้ง ฟ้องร้องกล่าวโทษเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่

1.7 กวดขันปราบปรามเจ้าหน้าที่ทุจริต ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดหรือรู้เห็นเป็นใจกับคนร้าย

2. ในส่วนที่เกี่ยวกับประชาชนและเจ้าหน้าที่บ้านเมืองฝ่ายอื่น

2.1 สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ในด้านการประชาสัมพันธ์ เชื่อมเยินประชาชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 สร้างความสัมพันธ์อันดีกับ ข้าราชการพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองฝ่ายต่าง ๆ เช่น ตำรวจ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าอาวาส หรือผู้ที่ราษฎรนับถือ เป็นต้น

2.3 ส่งเสริมการจัดตั้งองค์การหรือกลุ่มปฏิบัติการของสุจริตชนในท้องถิ่น เพื่อผนึกกำลังต่อต้านอาชญากรรม และช่วยเหลือเจ้าพนักงานในรูปแบบต่าง ๆ

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ในการดำเนินการนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ประการแรกได้แก่ การป้องกันอาชญากรรมก่อนที่จะเกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น เช่น การจัดสายตรวจเพื่อตรวจท้องที่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในเครื่องแบบและนอกเครื่องแบบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตัดโอกาสของคนร้ายที่จะกระทำความผิด

และอีกประการหนึ่งก็คือ การปราบปรามอาชญากรรม กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว วิธีการปฏิบัติได้แก่ การสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานเพื่อจับกุมคนร้ายในกรณีที่ยังจับกุมคนร้ายไม่ได้ และหากจับกุมคนร้ายได้ก็จะดำเนินการฟ้องร้องผู้กระทำผิดเพื่อให้ได้รับโทษตามกฎหมายต่อไป

ในความพยายามของตำรวจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนั้น แม้จะมีกำลังพลมากมายปานใด มีอาวุธและเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมมูลปานใดก็ตาม หากปราศจากความร่วมมือของประชาชนแล้ว ความพยายามทั้งหมดของตำรวจก็แทบจะไร้ผล กล่าวอีกนัยหนึ่ง หากตำรวจต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ก็สมควรที่จะแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ถ้าจะดูความรับผิดชอบของตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หากประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชนเรียนรู้วิธีการที่จะป้องกันตนเองให้พ้นจากการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ประชาชนแจ้งข่าวหรือเบาะแสของคนร้ายหรือการมาให้อภัยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนหรือชั้นพิจารณาของศาลแล้ว เราก็ต้องยอมรับว่างานของตำรวจก็จะง่ายขึ้น หรือมีความยุ่งยากน้อยลง และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สิ่งที่สังคมปัจจุบันกำลังประสบอยู่คือ ความเพิกเฉยของประชาชน เขาจะไม่สนใจว่าอะไรเกิดขึ้นแก่เพื่อนบ้าน ใครจะถูกทำร้ายตีชิงวิ่งราวก็เป็นเรื่องของเข ถ้าวาไรมิใช่ ตัวใครตัวมัน การมาเป็นพยานจะเสียเวลาทำมาหากินของเขามาก จะจับกุมคนร้ายได้หรือไม่ได้เป็นเรื่องของตำรวจ ดังนั้นหากเราสามารถทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือแก่ทางตำรวจแม้แต่เพียงน้อยนิด โดยไม่ต้องถึงกับเอาตัวไปเสี่ยงอันตรายและความปลอดภัยของตนเองด้วยการเข้าช่วยเหลือผู้ถูกทำร้าย หรือเป็นพยานชี้ตัวกระทำผิด ขอแต่เพียงเมื่อประสบเหตุหรือทราบเบาะแสข้อพิรุณต่าง ๆ ก็โทรศัพท์แจ้งตำรวจเท่านั้น ก็จะทำให้การปฏิบัติการของตำรวจเป็นไปอย่างฉับพลันทันต่อเหตุการณ์ สามารถช่วยเหลือผู้ถูกทำร้ายได้อย่างรวดเร็ว สามารถรวบรวมพยานหลักฐาน หรือในบางกรณีอาจจะจับกุมผู้กระทำผิดได้ทันทั่วทั้ง (ทิพย์ อัสวรักษ์ และ

คณะ, 2528) จะเห็นได้ว่าความร่วมมือของประชาชนจะเป็นเครื่องเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นอย่างมาก

ฉะนั้น หากขาดความร่วมมือจากประชาชนแล้ว ตำรวจก็แทบจะทำอะไรไม่ได้เลย เช่น ไม่สามารถสืบสวนจับกุมคนร้ายได้ เพราะประชาชนไม่ร่วมมือในการแจ้งเบาะแสของคนร้าย หรือเมื่อจับกุมคนร้ายได้แล้วก็ไม่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ เพราะไม่มีใครร่วมมือเป็นพยานให้ หรือถ้าประชาชนทั้งหลายไม่ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย ทุกคนพยายามจะทำสิ่งที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอยู่ตลอดเวลาแล้วจะเอากำลังตำรวจที่ไหนไปทำการห้ามปรามจับกุมพอ (ชาย สรีกุล. 2511) หากเป็นเช่นนั้น ตำรวจก็จะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพได้ยาก และความปลอดภัยของประชาชนก็จะลดน้อยลงหรือไม่มีเลย ซึ่งย่อมเป็นความเสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่ประชาชนเอง

หากตำรวจเป็นตำรวจที่ดีมีสมรรถภาพ และได้รับความร่วมมือจากประชาชนตามที่กล่าวมาแล้ว ตำรวจก็จะสามารถป้องกันสวัสดิภาพของประชาชนได้เป็นอย่างดี อาชญากรรมก็จะลดน้อยลง ผู้เป็นอาชญากรก็จะถูกจับกุมและส่งตัวไปรับการแก้ไขความประพฤติและจิตใจให้กลับตัวเป็นคนดี คนไหนที่แก้ไขไม่ได้หรือแก้ไขไม่ไหวก็จะถูกแยกออกจากสังคมมิให้กระทำการที่เป็นภัยแก่สมาชิกอื่น ของสังคมได้ ประชาชนก็จะมีความสุขสบายร่มเย็นตลอดไป

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย

สาระสำคัญของแนวทฤษฎีนี้พอสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้น ตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบและรถวิทยุสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัดเห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งอาชญากร นอกจากนั้นการตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอต่อเนื่อง จะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง ด้วยเหตุผลนี้ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการ

กระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วชุมชน จะช่วยป้องกันอาชญากรรมโดยลดช่องโอกาส สำหรับผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย อนึ่ง งานตรวจท้องที่ของตำรวจมีลักษณะเป็นได้ทั้งงานประจำและงานเฉพาะกิจ ในลักษณะงานประจำ ตำรวจสายตรวจมักได้รับการกำหนดพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม และระงับเหตุร้ายภายในระยะเวลาแต่ละผลัดที่ปฏิบัติหน้าที่ส่วนในลักษณะงานเฉพาะกิจนั้น ตำรวจสายตรวจในทุกพื้นที่คือ กำลังหลักที่พร้อมจะรวมตัวในทันทีที่ได้รับคำสั่งจากศูนย์บัญชาการเพื่อปฏิบัติงานเฉพาะกิจเร่งด่วน

ต่อมา ยุทธวิธีตรวจท้องที่เพื่อป้องกันอาชญากรรม ได้กลายเป็นประเด็นปัญหาที่นักวิชาการเริ่มให้ความสนใจศึกษาวิเคราะห์ ข้อสรุปของการศึกษาค้นคว้าวิจัยในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ได้ทำให้นักอาชญาวิทยาและนักบริหารงานตำรวจจำนวนไม่น้อย เกิดความคลางแคลงใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะสำหรับชุมชนที่อยู่อาศัยซึ่งกำลังได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนักจากอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ตำรวจสายตรวจรถวิทูและตำรวจสายตรวจเดินเท้าต่างไม่สามารถช่วยลดอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือไม่อาจลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัย แม้ตำรวจสายตรวจเดินเท้าจะมีสมรรถภาพในการลดอาชญากรรมบนท้องถนนและพื้นที่สาธารณะก็ตาม ดังนั้นถ้ามาตรการตรวจท้องที่ซึ่งถือกำเนิดตามแนวทฤษฎีดั้งเดิม เป็นความล้มเหลวทางทฤษฎีก็ย่อมคาดหมายได้ว่า อาจไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ที่จะฝึนนำมาตรการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันอาชญากรรมต่อไป แต่ถ้ามาตรการดังกล่าวไม่ถึงกับล้มเหลวโดยสิ้นเชิงคำถามที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมก็คือ แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นภายในกรอบทฤษฎีนี้ จะมีขอบเขตและข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้เพื่อการป้องกันอาชญากรรมเพียงใด (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526:10)

2.2.2 แนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์

แม้แนวทางทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายจะได้รับการพัฒนาอย่างมากในช่วงต้นและกลางศตวรรษที่ 20 ก็ตาม แต่ต่อมาความนิยมในมาตรการและทฤษฎีบังคับใช้

กฎหมายค่อย ๆ เสื่อมคลายลง การป้องกันอาชญากรรมในอีกลักษณะหนึ่งกลับได้รับความสนใจสูงขึ้น และมีทีท่าว่าอาจเข้าแทนที่แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย แนวทฤษฎีนี้คือแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relation Approach) ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวความคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยากลุ่ม ชิคาโกหรือบางครั้งเป็นที่รู้จักในนามของสำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม สำนักนี้อยู่ภายใต้การนำของ Robert E. Park โดย Park ได้พยายามจูงใจให้นักอาชญาวิทยาทั้งหลายเห็นความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมอาชญากร

ผลการค้นคว้าวิจัยของนักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโกสรุปได้ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะท้องที่ บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็จะคงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกอยู่เช่นนั้น หนึ่งในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมบางแห่ง แม้ผู้อยู่อาศัยจะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามกาลเวลา โดยบุคคลต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนากันก็ตาม สถิติอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงสูงเช่นเดิม อย่างไรก็ตามนักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโกไม่ได้กล่าวว่า บริเวณพื้นที่คือสาเหตุของอาชญากรรม แต่ปัจจัยที่ส่งเสริมอาชญากรรมน่าจะแอบแฝงอยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว เพราะพื้นที่ที่มีอาชญากรรมสูงนั้น มีความแตกต่างไปจากพื้นที่ที่มีอาชญากรรมต่ำ ทั้งในสภาวะทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม

กลุ่มชิคาโกจึงสรุปว่าการขาดระเบียบของสังคม (Social Disorganization) อันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพของชุมชน ในยุคก่อนความเจริญทางอุตสาหกรรม เข้าสู่ในยุคอุตสาหกรรม นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งการขาดระเบียบของสังคม ซึ่งตามแนวทฤษฎีของกลุ่มชิคาโกจัดเป็นสาเหตุเบื้องต้นของอาชญากรรม (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526:13)

ดังนั้น หลักของแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เพื่อป้องกันอาชญากรรมก็คือ การจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าในระดับเมือง ชุมชน หรือละแวกบ้าน ในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลงต่อการควบคุมสังเกตตรวจตรา โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล รวมทั้งมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของตนเองและบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม

อย่างไรก็ดีแนวทฤษฎีนี้ไม่ได้มองข้ามบทบาทของตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม แต่ได้เสนอแนะให้มีการปรับบทบาทใหม่ของตำรวจท้องที่ทั้งหมด ตามแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ตำรวจจะมีบทบาทเป็นฝ่ายวางแผน สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำรวจไม่มีสภาพเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการป้องกันอาชญากรรมอีกต่อไป (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526:16)

2.2.3 แนวทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม

เมื่อประมาณ 1800 ปีก่อนคริสตกาล ได้ปรากฏหลักฐานตามประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Hammurabi's Code) ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดก่อสร้างเคหสถานสำหรับบุคคลอยู่อาศัยมีลักษณะไม่มั่นคงแข็งแรงและเคหสถานที่สร้างเกิดพังทลายลง เป็นสาเหตุให้เจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย ผู้ก่อสร้างนั้นต้องระวางโทษประหารชีวิต” ประมวลกฎหมายนี้ ถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526:7)

นักวิชาการส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งความสนใจศึกษาการป้องกันอาชญากรรมต่างมีความเชื่อว่า แนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ จะสามารถทดแทนที่แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายได้ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด แต่ยังเป็นความคิดที่คลาดเคลื่อนไปจากผลที่ปรากฏจากการวิจัยในปัจจุบัน เพราะในความเป็นจริงมาตรการหลายประเภทภายใต้แนวทฤษฎี บังคับใช้กฎหมายยังคงมี ประโยชน์ถ้าปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แทนที่จะยกเลิกและนำมาตรการภายใต้แนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ใหม่ทั้งหมด ดังนั้น แนวทฤษฎีที่สามจึงเกิดขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม” (Theory of Crime Control Through Environmental Design : CED) หรือใช้อักษรย่อว่า “ทฤษฎี ค.อ.ส.”

ทฤษฎี ค.อ.ส. มีลักษณะเป็นแนวความคิดรวมระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม กับทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ซึ่งเป็นแนวความคิดแย้งทฤษฎี ค.อ.ส. เสนอว่า แนวทฤษฎีทั้งสองต่างมีคุณประโยชน์ ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ แต่ในสถานการณ์และสภาพพื้นที่ที่ต่างกันจึงสมควรที่จะนำกรอบทฤษฎีและมาตรการภายใต้แนวทฤษฎีทั้งสองนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน แทนที่จะ

หักล้างหรือโจมตีซึ่งกันและกัน นอกจากทฤษฎี ค.อ.ส. จะมุ่งประสานแนวทฤษฎีทั้งสองแล้ว ก็ยังมุ่งพัฒนาบททฤษฎีสำหรับอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากร ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงอาชญาวิทยาเข้ากับสาขาพฤติกรรมศาสตร์ทั่วไป

ทฤษฎี ค.อ.ส. ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมีข้อกำหนดเบื้องต้น ดังนี้

1. หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งที่การลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรม ในสภาพแวดล้อมแต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคลซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดหรือไม่ละเมิดกฎหมาย

2. หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีความเพียงพอในการควบคุมอาชญากรรม ประเภท ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินให้อยู่ในขอบเขตเหมาะสมหรือยอมรับได้

3. หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีคุณค่าทางปฏิบัติในระดับสูง รวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม

4. หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ภาพระหว่าง สุจริตชนในสังคม เพื่อให้เกิดแรงต้านทุจริตชน ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยภายในกรอบของกฎหมาย

5. ตามหลักทฤษฎี ค.อ.ส. คำว่า “กฎหมาย” หมายถึง กฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนใหญ่

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมายสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 มิติ คือ สภาพแวดล้อมรูปธรรม และสภาพแวดล้อมนามธรรม

สภาพแวดล้อมรูปธรรม หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบบุคคลที่มีรูปร่างตัวตนสัมผัสได้และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ในการลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรมได้ สภาพแวดล้อมดังกล่าวสามารถแบ่งตามลักษณะการเข้าครอบครองของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ 3 ประเภท คือ พื้นที่ปฐมภูมิ (Primary Space) พื้นที่ทุติยภูมิ (Secondary Space) และพื้นที่สาธารณะ (Public Space)

พื้นที่ปฐมภูมิ หมายความว่า อาณาบริเวณซึ่งครอบครองและใช้ประโยชน์โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจำนวนจำกัด รวมทั้งสามารถควบคุมพื้นที่ดังกล่าวได้ในลักษณะถาวร ตัวอย่าง เช่น บ้านพักอาศัยเป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวมีเอกลักษณ์ความเป็น



เจ้าของปรากฏโดยเด่นชัด การผ่านเข้าออกโดยสาธารณะชนไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่จะ
ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของก่อน

พื้นที่ทุติยภูมิ หมายความว่า อาณาบริเวณซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถ
แสดงสิทธิการครอบครองพื้นที่ รวมทั้งควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ของบุคคล
แปลกหน้าได้ในระดับใดระดับหนึ่งแม้จะไม่เท่าเทียมกับพื้นที่ปฐมภูมิก็ตาม กล่าวอีกนัย
หนึ่งพื้นที่ทุติยภูมิจัดเป็นเขตพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ปฐมภูมิกับพื้นที่สาธารณะ
ตัวอย่างเช่น ถนนในหมู่บ้านจัดสรร ตรอกซอยย่านที่อยู่อาศัย ทางเดินหน้าห้องพักตาม
แฟลต เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวนี้มีความสำคัญยิ่งในการป้องกันอาชญากรรมจากการจัด
สภาพแวดล้อมรูปธรรม โดยการจำกัดการสัญจรไปมาอย่างเสรี การใช้พื้นที่ทุติยภูมิของ
บุคคลแปลกหน้าอย่างน้อยต้องอยู่ภายในสายตาของผู้อยู่อาศัย ซึ่งเปรียบเสมือนเจ้าของ
พื้นที่ร่วมกัน

พื้นที่สาธารณะ หมายความว่า อาณาบริเวณซึ่งบุคคลโดยทั่วไปสามารถที่จะ
เข้าไปได้โดยชอบธรรม หรือสามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยอิสระภายใต้ขอบเขต
ของกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น สวนสาธารณะ สถานีรถไฟ โรงพยาบาล เป็น
ต้น พื้นที่สาธารณะจึงไม่อยู่ในความควบคุมของบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ
(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526:24-26)

การจัดสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรม มีหลายมาตรการ
เช่น การวางผังเมืองและชุมชน การให้แสงสว่างตามท้องถนน การออกแบบอาคาร
 เป็นต้น

สภาพแวดล้อมนามธรรม เป็นอีกมิติหนึ่งของการควบคุมอาชญากรรมจาก
สภาพแวดล้อมเนื่องจากการมุ่งความสนใจไปยังสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพียงอย่างเดียว
อาจทำให้การป้องกันอาชญากรรมในชุมชนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และมักมี
ประสิทธิภาพต่ำในแง่ที่ว่า ชุมชนหรือบุคคลอาจต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในด้านวัสดุ
อุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยเป็นมูลค่ามากมาย แต่กลับให้ผลในการลดสถิติ
อาชญากรรมได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น การมุ่งเสริมอาคารด้วยวัสดุอุปกรณ์เพื่อการรักษา
ความปลอดภัยมากจนเกินไป ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลที่พักอาศัยในอาคารสถานที่ดัง

กล่าวจะปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม ในทางตรงกันข้ามการแยกตัวจากชุมชนมากจนเกินไปอาจก่อให้เกิดผลสะท้อนกลับ กล่าวคือ แทนที่บุคคลจะรู้สึกมั่นคงปลอดภัยกลับเกิดความรู้สึกว่าเหว่หวากระแวงภัยและขาดการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกทั่วไปในชุมชนมากยิ่งขึ้น เมื่อสมาชิกในชุมชนต่างปล่อยปละละเลยและต่างหาทางคัดข่อน้อยแต่พอตัวโดยไม่หันหน้าเข้าร่วมมือซึ่งกันและกันในการป้องกันอาชญากรรม ในที่สุดผลที่ตามมาจึงเป็นไปตามปรากฏการณ์ที่พบอยู่ทั่วไปในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน กล่าวคือ ปัญหาอาชญากรรมได้กลายเป็นความรับผิดชอบของตำรวจเพียงฝ่ายเดียวไปโดยปริยาย เมื่อใดก็ตามที่สภาพการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นย่อมหมายความว่า สมาชิกทุกคนในชุมชนนั้น ๆ ต่างรอคอยเวลาที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยต่างแต่เพียงว่าช้าหรือเร็วกว่าเท่านั้น

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ปัญหาอาชญากรรม คือปัญหาสังคมประเภทหนึ่ง ถ้าพิจารณา คำว่า “ปัญหาสังคม” โดยใช้ถ้อยคำภาษาที่เข้าใจง่ายย่อหมายถึง ปัญหาพื้นฐานที่สมาชิกทุกคน ในสังคมมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ รวมทั้งแสวงหามรรควิธีหรือมาตรการในการแก้ไขและควบคุมให้อยู่ภายในขอบเขตอันเหมาะสม ในปัจจุบันแม้กล่าวได้ว่างานด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คือภาระหน้าที่หลักของตำรวจ แต่ย่อมไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ตลอดจนประชาชนจะสามารถวางเฉยได้ โดยปล่อยให้ตำรวจต่อสู้ผจญปัญหาดังกล่าวตามลำพัง คำว่า “หน่วยงานหลักในการควบคุมอาชญากรรม” ย่อมมีความหมายแตกต่างไปจาก “หน่วยงานเดียวในการควบคุมอาชญากรรม” ตำรวจไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้โดยลำพัง จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนทั้งหมดเท่าที่จะสามารถช่วยได้ประชาชนมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในเคสสถาน ความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนทุกคนในการช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัย ภายในชุมชนที่อยู่อาศัยหรือย่านทำมาหากินของตน ตลอดจนแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ คือหัวใจของการป้องกันอาชญากรรม

ความสัมพันธ์ในชุมชนหรือสภาพแวดล้อมนามธรรม จัดเป็นมิติหนึ่งของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม และจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาควบคู่สอดคล้องไปกับสภาพแวดล้อมรูปธรรม ในลักษณะที่ว่ามิติทั้งสองต่างมีแนวโน้มมุ่งไปสู่เป้าประสงค์ ของการสร้างชุมชนที่เป็นระเบียบ อบอุ่น และปลอดภัยจากอาชญากรรม สำหรับมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมภายใต้มิติของสภาพแวดล้อมนามธรรมที่ประสบผลมาแล้วในระดับสูง รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในสังคมไทย ได้แก่ มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย มาตรการสายตรวจประชาชน และมาตรการตรวจตราบ้านเรือน (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526:66-68)

2.2.4 ทฤษฎีสังคมนิยมกับการเกิดอาชญากรรมของ บองเกอร์ (Bonger)

ทฤษฎีของ Willen Bonger (อ้างใน อรรถพร ชูบำรุง , 2522) นี้ ยึดแน่นกับระบบสังคมนิยมมากจนคิดว่าระบบนั้นจะทำให้เกิดสภาพสรวงสวรรค์ขึ้นในพื้นที่พิภพนี้ จะไม่มีความชั่วร้ายเลวทรามภายในระบบ เพราะสมาชิกของสังคมมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น

เราจะเห็นได้ว่าความคิดของบองเกอร์ในเรื่องแก้ไขปัญหอาชญากรรมนั้น ต้องอาศัยระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม หรือระบบเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ (economic collectivism) ไม่ใช่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หรือเสรีนิยม สิ่งที่บองเกอร์ไม่ค่อยได้เน้นย้ำเท่าใดนักก็คือ ความยากจน แก่นความคิดของนักสังคมนิยมนั้นมีอยู่ว่า อาชญากรรมเกิดจากความยากจน และความยากจนเกิดจากการเป็นเจ้าของปัจจัยในการผลิต และการเอารัดเอาเปรียบต่อชนชั้นกรรมาชีพ ระบบเช่นนี้ก็คือระบบทุนนิยมนั่นเอง อาจจะกล่าวเป็นสูตรง่าย ๆ ว่า ระบบทุนนิยมทำให้เกิดความยากจน และความยากจนทำให้เกิดอาชญากรรม ซึ่งอาจจะเขียนเป็นแผนภูมิดังดังนี้



2.2.5 ทฤษฎีสังคมนิยมกับการเกิดอาชญากรรมของออสติน เติร์ก (Austin Turk's Theory)

Austin Turk (อ้างในอรรถพ ชูบำรุง , 2522) เป็นนักคิดทางสังคมนิยมอีกคนหนึ่งที่ยกยอเสนอทฤษฎีอาชญาวิทยาโดยยึดหลักความขัดแย้งในสังคมมาเป็นหลักในการพิจารณา ความขัดแย้งที่เขานำมาเสนอนี้ เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจตามกฎหมายกับผู้ที่จะต้องปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้มีอำนาจ เติร์กได้เสนอทฤษฎีของเขาไว้ดังจะเขียนเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลมีความเข้าใจ และกระทำที่แตกต่างกัน
- 2) ในสถานการณ์บางอย่าง ความแตกต่างจะนำไปสู่ความขัดแย้ง (ซึ่งก่อให้เกิดอาชญากรรม)
- 3) ฝ่ายที่ขัดแย้งกันจะพยายามสนับสนุนความเข้าใจและการกระทำของฝ่ายตน ผลของการขัดแย้งจะนำไปสู่การต่อสู้ดิ้นรนในเรื่องการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของชีวิต
- 4) คนที่มีความเข้าใจและมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันมีแนวโน้มที่จะรวมพลังกัน และคนที่รวมพลังกันมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความเข้าใจและการกระทำที่คล้ายคลึงกัน
- 5) ความขัดแย้งที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอจะก่อให้เกิดระบบชนชั้นขึ้น
- 6) ระบบที่เกิดขึ้นนั้น (อย่างน้อยในระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม) มีลักษณะไปในทางที่มีการเอารัดเอาเปรียบกันในทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากอิทธิพลในทางการเมืองทุกรูปแบบ นับตั้งแต่การใช้ความรุนแรงอย่างยิ่ง จนกระทั่งการใช้อุดมการณ์เข้าช่วย
- 7) ในเรื่องของอำนาจนั้น ฝ่ายที่ขัดแย้งกันจะอยู่ในสถานภาพที่เหลื่อมล้ำกัน การเปลี่ยนแปลงสถานภาพ ย่อมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการกระจายอำนาจด้วย

8) การที่จะทำให้เกิดความลงรอยลงรอยกันในเรื่องความเข้าใจ และการกระทำ (ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ) อยู่ที่มีการมีประสบการณ์ร่วมกันระหว่างพวกเราพวกเขาและขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอีกด้วย

9) การที่คนเราจะเข้าใจอะไร หรือมีการกระทำอะไรที่ผิดแผกกัน หรือลงรอยลงรอยกันเป็นลักษณะที่ดำเนินไปตามหลัก ไดอะเลคติก (dialectic) คือ มีข้อเสนอ มีข้อแย้งและมีข้อสรุป จึงอาจจะกล่าวได้ว่ากระบวนการทางสังคมเป็นกระบวนการแห่งความขัดแย้ง

2.2.6 ทฤษฎีอาชญากรรมความเป็นจริงในสังคม (The Social Reality of Crime)

ทฤษฎีอาชญากรรมตามความเป็นจริงในสังคมนี้ ตั้งขึ้นโดย Richard Quinney (อ้างใน อัมณพ ชูบำรุง, 2522) นักอาชญวิทยาชาวอเมริกัน ในปี ค.ศ. 1970 ตัวทฤษฎีนั้นประกอบไปด้วยข้อเสนอ 6 หัวข้อด้วยกัน

ข้อเสนอประการที่หนึ่ง (คำจำกัดความของอาชญากรรม): อาชญากรรม คือ คำจำกัดความเกี่ยวกับความประพฤติของคน 'ได้รับการกำหนดโดยฝ่ายที่มีอำนาจในสังคมการเมือง

ข้อเสนอประการที่สอง (การกำหนดคำจำกัดความของอาชญากรรม): คำจำกัดความของอาชญากรรมจะบอกให้รู้ถึงพฤติกรรม ซึ่งขัดแย้งกับผลประโยชน์ของฝ่ายที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ข้อเสนอประการที่สาม (การนำคำจำกัดความของอาชญากรรมไปประยุกต์ใช้): ฝ่ายที่นำคำจำกัดความของอาชญากรรมไปประยุกต์ใช้ ก็คือฝ่ายที่มีอำนาจในการกำหนดรูปแบบบังคับใช้กฎหมายและรูปแบบในการบริหารกฎหมายอาญา

ข้อเสนอประการที่สี่ (พัฒนาการของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำจำกัดความของอาชญากรรม): พฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำจำกัดความของอาชญากรรมนั้นได้ถือกำเนิดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของสังคม ผู้ที่จะได้รับการกล่าวขานว่าเป็นอาชญากรก็น่าจะได้แก่ผู้ที่ประพฤติดำเนินการของคำจำกัดความของอาชญากรรมนั่นเอง

ข้อเสนอประการที่ห้า (การกระจายความคิดเรื่องอาชญากรรม):

ความคิดเรื่องอาชญากรรมได้กระจายไปในสังคมโดยวิธีการต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสาร

ข้อเสนอประการที่หก (อาชญากรรมตามความเป็นจริงในสังคม):

อาชญากรรมตามความเป็นจริงในสังคม เกิดขึ้นเพราะมีการกำหนดและประยุกต์ใช้คำจำกัดความของอาชญากรรมทำให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำจำกัดความของอาชญากรรม และมีการกระจายความคิดในเรื่องของอาชญากรรมไปในสังคม

สรุปทฤษฎีอาชญากรรมตามความเป็นจริงในสังคมได้สั้น ๆ ว่า อาชญากรรมคือการกระทำของคนกลุ่มน้อยที่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้มีอำนาจทางการเมืองได้ โดยไปละเมิดกฎที่ผู้มีอำนาจได้กำหนดขึ้นไว้ ทฤษฎีนี้ไม่ได้คำนึงถึงศีลธรรม ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางจิตใจถือว่าผู้เป็นอาชญากรคือ ผู้ที่การเมืองทำให้เป็นไป ทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตามแนวคิดของควินน์ก็คือ การเปลี่ยนแปลงระบบสังคมทุนนิยมให้เป็นระบบสังคมนิยม

2.2.7 ทฤษฎีนิเวศวิทยาอาชญากรรม

ทฤษฎีนิเวศวิทยาอาชญากรรมอุบัติขึ้นจากสมมติฐานที่ว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะอิทธิพลของสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในย่านที่มีชุมชนหนาแน่น และมีอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรค่อนข้างสูง

การสำรวจทางอาชญาวิทยาเกี่ยวกับพื้นที่ สภาพแวดล้อม และอาชญากรรมได้เริ่มต้นครั้งแรกในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง โดยคลิฟฟอร์ด ชอว์ (Clifford Shaw) และผู้ช่วย คือ เฮนรี แมคเคย์ (Henry McKay) ทั้งสองได้นำวิธีการศึกษาแบบนิเวศวิทยาจากสำนักศึกษาชุมชนเมืองที่ชิคาโก (Chicago) ในสหรัฐอเมริกามาใช้สำรวจหาข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของนครชิคาโก กับอัตราเกิดของการกระทำผิดของเด็ก โดยดำเนินการแบ่งพื้นที่ของนครชิคาโก ออกเป็น 5 เขต

Clifford Shaw. and Henry McKay (อ้างใน ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์ , 2526) ได้อ้างว่า แบบการกระทำผิดของเด็กมีความสัมพันธ์กับสภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละเขต ซึ่งจะมีอัตราการกระทำผิดแตกต่างกันออกไป โดยการอ้างอิงสถิติจากตำรวจและศาลคดีเด็ก ชอว์ กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กจะมีจำนวนสูงมาก ในท้องที่ที่เป็นย่านสลัม และย่าน

ธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในย่านที่มีการเปลี่ยนแปลง อันได้แก่ย่านที่มีการอพยพ ลักษณะของย่านที่มีการเปลี่ยนแปลง อีกประการหนึ่งก็คือ บริเวณพื้นที่ที่ครอบคลุมกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมซึ่งประกอบด้วย โรงงาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ ศูนย์การค้า ในบริเวณนี้จะมีการหมุนเวียนของประชากรอยู่ตลอดเวลา อัตราการเพิ่มหรือลดของประชากรต่อพื้นที่ จึงไม่แตกต่างกันมากนัก และโดยเหตุนี้อัตราการเกิดของอาชญากรรมในย่านนี้ จึงมีอัตราที่คงที่ หรือถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงก็น้อยมาก ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสภาพท้องถิ่น ที่มีต่อประชากรหรือกลุ่มชนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ในทางที่จะผลักดันให้เกิดสภาพ พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ตลอดเวลา ฮอว์ และแมคเคย์ ได้ให้ความหมายของอิทธิพลทางสังคมนี้ว่าเป็น “สภาพไร้ระเบียบของสังคม” (Social Disorganization) กล่าวคือ สภาพชุมชนปราศจากลักษณะ พฤติกรรมที่เป็นบรรทัดฐาน ภาวะเช่นนี้ ย่อมไปสู่สภาพไร้ทิศทาง (Anomie) ในที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ฮอว์ และแมคเคย์ มิได้นำแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพไร้ทิศทางเข้ามาใช้วิเคราะห์ผลการสำรวจของเขา แต่ถึงกระนั้นก็ต้องยอมรับว่าทั้งสองได้เป็นริเริ่มสร้าง “ทฤษฎีนิเวศวิทยาอาชญากรรม” (Ecological Theory of Crime) ซึ่งจะเป็นสะพานเชื่อมโยงในการศึกษาสภาพสังคม พื้นที่ และการกระทำผิดของเด็ก นอกเหนือไปจากนั้นผลการศึกษาของฮอว์และแมคเคย์ ยังช่วยเปิดทางไปสู่แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมรองของกลุ่มอาชญากรอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยาอาชญากรรมกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะอุปสรรคของการจัดผังเมืองยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ยังไม่มีการแบ่งย่านที่อยู่อาศัย ย่านธุรกิจการค้า และย่านอุตสาหกรรมกันอย่างเด็ดขาด ฉะนั้น จึงเป็นการยากที่จะหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเกิดของอาชญากรรม กับสภาพชุมชนในเขตต่าง ๆ เรื่องที่พอจะทำการศึกษาได้ในปัจจุบันก็คือ การศึกษาอาชญากรรมในสังคมเมือง เป็นส่วนรวม โดยไม่มีการแบ่งเขต ซึ่งเมื่อนำแนวความคิดของฮอว์และแมคเคย์ มาใช้ในการวิเคราะห์แล้ว เราอาจจะพบว่าสภาพสังคมเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร น่าจะมีความคล้ายคลึงกับ “เขตเปลี่ยนแปลง” ของฮอว์และแมคเคย์ กล่าวคือ ในกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งที่ประชากรจากต่างจังหวัดอพยพเข้ามาทำมาหากินเป็น

จำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาด้านที่อยู่อาศัย และแหล่งเสื่อมโทรม นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางของธุรกิจการค้า การบันเทิง มีแหล่งมั่วสุมอบายมุข เช่น โรงแรม โรงนวด และไนท์คลับ อยู่เป็นจำนวนมาก สภาพของกรุงเทพมหานครดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ จึงมีส่วนผลักดันให้มีอัตราเกิดของอาชญากรรมค่อนข้างสูง

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน จะไม่มีการศึกษานิเวศวิทยาอาชญากรรมในประเทศไทยอย่างจริงจังก็ตาม แต่เป็นที่หวังได้ว่า อัตราเกิดของอาชญากรรมในสังคมเมืองของประเทศไทย ที่ทวีขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งความร้ายแรงและจำนวน คงจะเป็นแรงผลักดันก่อให้เกิดการศึกษาดังกล่าวในอนาคต เพราะการศึกษานิเวศวิทยาอาชญากรรม จะทำให้เราสามารถเข้าใจอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่ออาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธีรบูรณ์ สมบูรณ์ (2517) ได้ทำการศึกษาอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนครราชสีมา พบว่า

1. กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งปริมาณและคุณภาพมีไม่เพียงพอกับการรักษาความสงบเรียบร้อย คุณภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น การศึกษาวิจัยไม่ดีเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้น้อยซึ่งจบจากโรงเรียนมาใหม่ ๆ ยังไม่มีประสบการณ์ดีมักสร้างปัญหายุ่งยากในการบังคับบัญชา

2. เงินงบประมาณและสวัสดิการ มีปัญหาเกี่ยวกับการเงินงบประมาณของตำรวจ ซึ่งได้แก่ เบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ในการออกตรวจพื้นที่และติดตามคนร้าย เงินเดือนไม่พอใช้จ่ายตลอดเดือน ต้องกู้ยืมมาใช้จ่าย บ้านพักไม่เพียงพอ การเบิกค่าเช่าบ้านล่าช้า ฯลฯ ทำให้ขาดกำลังใจในการทำงาน

3. ยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องมือสื่อสาร ยังไม่เพียงพอในการออกปฏิบัติงานมีสภาพเก่า ต้องซ่อมแซมอยู่เสมอ บางครั้งนายตำรวจสัญญาบัตรต้องใช้เงินส่วนตัวเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการออกตรวจ หรือออกไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ

4. อาวุธปืน กระสุนปืน และวัตถุระเบิดที่มีอยู่เป็นอาวุธที่มีสภาพเก่า ไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอ ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในด้านวิทยาการตำรวจ ทำให้การพิสูจน์หลักฐานล่าช้าเสียเวลา

5. ความร่วมมือจากประชาชนผู้เสียหาย พยาน มักไม่ได้รับความสนใจ เมื่อเพื่อนบ้านถูกประทุษร้ายก็ไม่อยากช่วยเหลือเป็นพยานให้ เพราะกลัวเสียเวลา ผู้เสียหายบางคนไม่หาพยานให้พนักงานสอบสวน ไม่ยอมบอกชื่อคนร้ายเพราะเกรงอิทธิพล หรือไม่ยอมแจ้งความร้องทุกข์ บางครั้งพยานจำหน้าคนร้ายได้ก็ไม่กล้าชี้ตัวยืนยัน เพราะเกรงอิทธิพลของคนร้าย

6. การประสานงานและการประชาสัมพันธ์ มีปัญหาในการประสานงานและแบ่งหน้าที่การทำงานในระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน เช่น เมื่อรับแจ้งเหตุแล้วไม่รายงานหรือผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ใช้กริยาวาจาไม่สุภาพ เรียบร้อยต่อประชาชนผู้ติดต่อ

7. กฎหมายที่จะต้องแก้ไข ซึ่งกฎหมายบางอย่างมีบทบังคับไม่รัดกุม และมีบทลงโทษน้อยเกินไป ผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบ กระทำความผิดซ้ำอีกบ่อย ๆ เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี เป็นต้น

8. การแตกแยกความสามัคคี เนื่องจากผลประโยชน์ขัดกันเป็นส่วนตัวหรือเหตุทางครอบครัว ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสำคัญหรือการแบ่งหน้าที่การทำงาน มีความเกลียดชังอาธรรดาเปรียบ ถือพรรคถือพวก ใช้ระบบเส้นสาย กลั่นแกล้ง เขียนบัตรสนเท่ห์กล่าวหาอีกกัน ฯลฯ

9. ขาดการบำรุงขวัญและการจงใจในการทำงาน เช่น การยกย่องชมเชย ให้รางวัล ซึ่งเป็นการบำรุงขวัญเมื่อทำงานได้เป็นผลสำเร็จ การถูกตั้งกรรมการสอบสวนจะถูกงดการเลื่อนขั้นเงินเดือนทันที ไม่ให้โอกาสตำรวจท้องที่ที่ถูกร้องเรียนพิสูจน์ตนเองว่าผิดหรือไม่เพราะอาจถูกกลั่นแกล้งร้องเรียน ทำให้ขาดกำลังใจในการทำงานของตำรวจชั้นผู้น้อย ขาดผู้บังคับบัญชาช่วยเหลือดูแลรับผิดชอบ

วิรัตน์ ราชณรงค์ (2521) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่เป็นอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าพนักงาน

ตำรวจ ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี” พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในเกณฑ์สูงและเข้มแข็ง การปราบปรามอยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เช่น งานออกตรวจท้องที่ งานสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด และงานบริการประชาชน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละวันเกินกว่า 8 ชั่วโมง มีเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนน้อยที่ยังขาดความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับอิทธิพลของพ่อค้าและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น การฆ่ากันตายยังมีมาก เพราะการแก้แค้นและขัดผลประโยชน์เป็นส่วนตัว ประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ มีส่วนน้อยไม่ให้ความร่วมมือ เพราะเกรงว่าตนเองจะไม่ปลอดภัย ทรัพยากรในด้านการบริหารยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น อาวุธปืนที่ทันสมัย เครื่องมือสื่อสาร และยานพาหนะ เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ เงินเดือนน้อยไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว ต้องเป็นหนี้สินสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ บ้านพัก การบำรุงขวัญยังไม่เหมาะสมกับการกิจและการดำรงชีพ

สมเกียรติ พ่วงทรัพย์ (2526) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ภาพในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนจับกุมของตำรวจนครบาล” ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. ตำรวจที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมาก จะมีสัมฤทธิ์ภาพในการสืบสวนจับกุมมากกว่าตำรวจที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนน้อย
2. ตำรวจที่ได้รับความร่วมมือจากตำรวจหน่วยอื่นมาก จะมีผลสัมฤทธิ์ภาพในการสืบสวนจับกุม มากกว่าตำรวจที่ได้รับความร่วมมือจากตำรวจหน่วยอื่นน้อย

เอกชัย ทิวถนอม (2533) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเขตเมืองกับเขตชนบทของจังหวัดขอนแก่น พบว่า สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตเมืองกับเขตชนบทนั้น สืบเนื่องมาจากกำลังคนมีน้อย ขาดแคลนงบประมาณ เจ้าหน้าที่ตำรวจขาดความสนใจ และตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ขาดความร่วมมือจากประชาชน

วาสุเทพ เทียมสมบูรณ์ (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดสายตรวจท้องที่นอกเขตเทศบาล หรือนอกเขตสุขาภิบาล เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ของตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 3 ” พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของสายตรวจ ในความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับวิธีการควบคุมสายตรวจท้องที่ ฯ นั้นใช้วิธี (1) โดยการให้สายตรวจท้องที่ ฯ นำสมุดไปบันทึกการตรวจท้องที่ ที่บ้านกำนันและบ้านผู้ใหญ่บ้าน (2) โดยการให้สายตรวจท้องที่ ฯ ไปบันทึกการตรวจท้องที่ที่สมุดบันทึกที่ฝากไว้ที่บ้านกำนันและบ้านผู้ใหญ่บ้าน (3) โดยการนำผู้มีสมุดบันทึกการตรวจท้องที่อยู่ภายในไปติดตั้งที่บ้านกำนันและบ้านผู้ใหญ่บ้านแล้วให้สายตรวจท้องที่ ฯ ไปลงชื่อบันทึกการตรวจ ทั้งสามวิธีนี้ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านลงชื่อกำกับในสมุดการตรวจและให้นายตำรวจออกมาตรวจสอบการปฏิบัติ แต่โดยสรุปมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “น้อย” และพบว่า ในความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาในเรื่องการเตรียมการก่อนดำเนินงานสายตรวจท้องที่ ฯ และการจัดองค์กรควบคุมสายตรวจท้องที่ ฯ มีปัญหาอยู่ในระดับ “มาก”

นอกจากนั้นยังทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสายตรวจท้องที่นอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาลหรือสายตรวจตำบล ในด้านอุปนิสัยทั่วไป มนุษย์สัมพันธ์ บุคลิกภาพ ความประพฤติ และด้านความรู้ความสามารถเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในระดับ “มากที่สุด” และผู้วิจัยยังได้เสนอรูปแบบการจัดสายตรวจท้องที่นอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาลหรือสายตรวจตำบล ที่ผิดหลักวัตถุประสงค์ คือเพื่อให้ประชาชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาล มีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กับประชาชนในชนบทและเพื่อลดสถิติคดีอาญา ในการบริหารรูปแบบการจัดสายตรวจท้องที่ ฯ ขีดหลักการวางแผน หลักบริหารรูปแบบเชิงระบบ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การมีมนุษย์สัมพันธ์ และความมั่นคงปลอดภัย หลักการบริหาร รูปแบบเชิงระบบ ประกอบด้วยปัจจัยคือ องค์กร บุคลากร ทรัพยากรที่จำเป็น กระบวนการ ประกอบด้วย การเตรียมการ การจัดองค์กร การดำเนินการ วิธีการควบคุมสายตรวจท้องที่ ฯ และการคัดเลือกสายตรวจท้องที่ ฯ ผลผลิตหรือผลงานควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป็นหลัก

นอกจากนั้นต้องมีการติดตามประเมินผลทั้งในขณะปฏิบัติและหลักปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้ว โดยผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ประชาชนผู้เกี่ยวข้อง และดูจากประวัติอาชญากรรม

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทั้งหมดแล้วทำให้เกิดความคิดในการที่จะ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ดีขึ้นนั้น จะอาศัยเพียงกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงอย่างเดียว่อมไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวประชาชนเองจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง และผู้อื่นด้วย จึงจะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นประสบความสำเร็จได้

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้ออกแบบงานวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดให้สถิติคดีอาชญากรรมลดลง และประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้พยายามดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้



แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย